

Европска комисија је предала земљама чланицама извештај о напретку Србије у поглављима 23 и 24 у процесу приступних преговора са Европском унијом. Ради се у интерном документу који служи за размену мишљена међу чланицама ЕУ.

Радио Слободна Европа (РСЕ) је имала ексклузиван увид у овај документ у којем се закључује да недостају опипљиви резултати у кључним областима, попут реформе у правосуђу, борби против корупције, ратним злочинима и слободи медија. Извештај налази да је земља остварила одређени напредак у неким пољима попут институционалних реформи, правима националних мањина, прању новца и питању азила.

Напредак у поглављима 23 и 24, као и конструктиван приступ у нормализацији односа са Косовом, од кључне су важности да би земље чланице ЕУ одобриле отварање нових поглавља у приступном процесу између Београда и Брисела. Србија очекује да у децембру отвори нова поглавља у предприступним преговорима.

РСЕ је објавила главне одломке из документа који је тренутно предмет расправе на нивоу чланица ЕУ и имаће одлучујућу улогу у одлуци о отварању нових поглавља.

Борба против корупције: Нема видљивих резултата

У документу се закључује да “нема видљивих резултата” у области борбе против корупције. Стога се у извештају наглашава да би се постигли опипљиви резултати у овој области, неопходно је да се ојача цивилно друштво и побољша координација и контрола “пропраћена чврстом политичком вољом на свим нивоима”.

Експерти Европске комисије закључују да Србија “озбиљно касни” у обезбеђивању ефикасне контроле антикорупцијске политике и побољшању координације између свих релевантних институција које се тиме баве. У документу се подвлачи да и даље није организована кампања у циљу подстицања и јачања учешћа грађана у борби против корупције.

Према овом извештају, земља није показала резултате нити у сузбијању корупције. У документу стоји да су “ограничени” резултати у ефикасној истрази, гоњењу и пресуђивању у случајевима корупције на високом нивоу, посебно оних који укључују политички изложене особе. Такође се тврди да недостаје напредак како у погледу усвајања кључних закона и законодавства, тако и у практичној имплементацији антикорупцијских реформи.

Коментарисање поступака може бити облик политичког притиска

“Коментарисање текућих истрага, оптужница или судских поступака може представљати облик неупотребљивог политичког притиска или утицаја на тужилаштво и судство”, истичу експерти Европске комисије. С тим у вези се спомиње да је Високи судски савет у више наврата јавно реаговао на бројне изјава које се тичу постојећих судских поступака.

У документу се закључује да “Србија не пружа информације о примени Кодекса понашања од 2016. године за чланове Владе у вези са ограничавањем коментарисања судских одлука и процедура, нити кодекса посланика за 2017. годину, који имају сличан опсег”.

Налази експерата Европске комисије такође показују да Србија није напредовала у стварању Система за електронско документирање судских случајева, који је према овдашњим експертима, неопходан за ефикасан и професионалан правосудни систем.

Србија је у овој години показала напредак у решавању судских процеса и доказала да је у последњих годину дана дошло до позитивног раста од 10 одсто у решавању судских процеса.

Споро спровођење стратегије за истраге и процесуирање ратних злочина

Овај извештај закључује да је “врло спора” имплементација Националне стратегије за истраге и процесуирање ратних злочина од 2016. године. Осврћући се на стратегију Тужилаштва, у документу се подвлачи да нису укључени сви принципи који произилазе из поглавља 23, нарочито они који се тичу одређивања приоритета случајева. Коментари који су дати у процесу консултација, од стране заинтересованих страна и организација цивилног друштва које су активне укључене у праћење случајева ратних злочина “нису били значајно разматрани”.

“Србији и даље недостаје политика пропорционалности казни за случајеве ратних злочина”, закључује се у извештају и подвлачи да има “озбиљног одлагања” у овом контексту, у усвајању закључака са експертског округлог стола који је одржан 2015. године.

За Србију се такође каже да јој недостаје свеобухватан систем заштите жртава и сведока. У документу стоји да постоји кашњење у усвајању измена, везаних за спровођење хитних мера заштите. Истиче се да има одлагања у имплементацији већине препорука из анализе у Јединици о заштити сведока које датирају 2016 године.

Уставне измене

Усвајањем поглавља 23 у приступним преговорима, Србија се обавезала да преиспита свој Устав у светлу европских стандарда о независности и одговорности судства. У документу се истиче да је требало да овај процес започне током друге половине 2016. Године, а да се оконча до краја 2017. године.

Међутим, у извештају се наглашава да је процес отпочео тек средином 2017. године са бројним округлим столовима али да ни у једном случају није представљен текст који спонзорише Влада.

С тим у вези се спомиње да је Венецијанска комисија у јуну 2018. изразила “забринутост због сазнања да је важан процес измене Устава, започео процесом јавних консултација у заоштреном (ацримониоус) амбијенту”. Без обзира на то, према овом документу, Венецијанска комисија је утврдила да су консултације произвеле резултате и да је дошло до позитивних амандментирања нацрта.

Забрињавајући случајеви претњи, застрашивања и насиља над новинарима

“Што се тиче слободе изражавања и медија, опште окружење и даље није погодно за остваривање ових права”, стоји у документу. У папиру се подвлачи да су забрињавајући случајеви претњи, застрашивања и насиља над новинарима те да су пресуде око ових питања “и даље ретке”.

“Говор мржње и дискриминаторна терминологија се често толерише у медијима, а ретко се тиме баве регулаторна тела или тужилаштво”, стоји у документу.

У тексту се истиче неопходност јачања Регулаторног тела за електронске медије (РЕМ). Поред осталог, експерти Европске комисије су закључили да је билопоновљених тврдњи да су диспропорционално коришћене фискалне инспекције, како би се вршио економски притисак на медије.

Миграције: Активна и конструктивна улога

У извештају се истиче да је, као транзитна земља, Србија наставила да значајно доприноси управљању мешовитих миграционих токова у ЕУ, “играјући активну и конструктивну улогу и сарађивајући ефикасно са суседним земљама и чланицама ЕУ”.

Србија добија похвале о степену сарадње на реадмисији са државама ЕУ, која се у документу оцењује као “веома задовољавајућа”. Стопа повратка држављана Србије је 100 одсто. Извештај такође подвлачи да су Хрватска и Мађарска посебно похвалиле добру сарадњу са Србијом.

Такође у документу пише да постоји добра билатерална и регионална сарадња у управљању граница између Србије и њених суседа.

У протеклој години установљена злоупотреба безвизног режима од стране иранских држављана

У извештају се признаје да је Србија наставила са напорима у решавању феномена неоснованих захтева за азил који су поднели српски држављани у Шенген зони и придруженим земљама, и српске власти су интензивно сарађивале са државама чланицама ЕУ на оперативном нивоу.

Међутим подвлачи се да је земља одступила од европских критеријума тако што је увела безвизни режим за број држава чији грађани немају слободу кретања у Шенген зони. Спомиње се да је у протеклој години установљена злоупотреба безвизног режима од стране иранских држављана, те да је у октобру Србија повукла одлуку о безвизном режиму са овом државом.

(PCE)

